

Gemeente Eijsden (GP 27 t/m 48). 16.670 m.

ARTIKEL 11.

(4.500 m.)

Grens tussen de gemeenten 's Gravenvoeren (België) en Mesch (Nld).

§ 1. Van het raakpunt van de gemeenten Sint Geertruid, Mesch en 's Gravenvoeren gaat de grens **naar het Zuid-Westen** via een rechte ononderbroken lijn tot ze komt aan twee percelen (105 en 106 A) van Duyzens, Jean (Nederland), waar ze de gemeentegrens verlaat, ze gaat d.m.v. een rechte lijn door deze percelen en gaat weer langs de gemeentegrens tussen perceel (400 B) van Vaessen van 's Gravenvoeren, en dat van de Erven Dolmans, Louis (107 A) van Mesch, waar **een ruwe steen** staat.

Er zal **een hulpsteen** worden geplaatst waar op de plek de rechte lijn een knik maakt, op het punt waar de nieuwe grenslijn de oude gemeentegrens verlaat.

Door deze **grensscheiding** zullen de gedeelten van de percelen (105 en 106 A) van Duyzers, Jean, die worden afgescheiden van de gemeente Mesch (Nederland), en die gelegen zijn ten Oosten van de rechte lijn, die loopt van de hulpsteen tot aan de ruwe steen, deel gaan uitmaken **van het Koninkrijk België**.

Van de ruwe steen, waar de rijksgrens weer de gemeentegrens volgt, wordt ze gevormd door **een gebogen lijn**, die langs de percelen (107, 108 en 109 A) van Mesch gaat, komt, tussen dit laatste perceel en perceel (384 B) van 's Gravenvoeren, **bij een andere ruwe steen bij het voetpad van 's Gravenvoeren naar Sint Geertruid, waarvan ze het midden volgt, in Zuid-Westelijke richting, tot aan de zuidelijke hoek van het perceel 118 A van Mesch, waar een grenspaal (No.28) zal worden geplaatst.**

GP 27 (27-1, 181.43-310.36) staat op het punt waar de grens de Groeneweg verlaat, om dwars over het veld en door een boomgaard, in zuidwestelijke richting naar GS 27a te gaan.

Net voor GS 27a is een stukje grond overgegaan naar België.

GS 27a (27a-1, 181.35-309.93) staat achter deze boomgaard.

GS 27b (27b-1, 181.19-309.86) staat 440 meter naar het westen, aan de weg naar het zuiden, bij Witte Paard.

*Deze grenssteen is in het verdrag van 1843 niet genoemd.
Op 13-10-1987 is GS 27b hersteld na de schouwing.*

De grens volgt dan deze weg door het Witte Paard, het voormalige voetpad van 's Gravenvoeren naar Sint Geertruid, in zuidwestelijke richting (**27b-2**), tot we de plaats van GP 28 bereiken (**27b-3/4**).

Mesch A1 (1828)

§ 2. Van daar, tot aan de weg van Maastricht naar 's Gravenvoeren, wordt de grens gevormd door een op verschillende plaatsen **gebroken lijn**, die de percelen 118,126, 127,133, 134, 135, 139 tot 143, 148 tot 150 A van Mesch scheidt, van de percelen 173 tot 170, 167, 166, 157 tot 149, 116 en 114 tot 110 B van 's Gravenvoeren. Bij genoemde **weg van Maastricht tot 's Gravenvoeren** tussen de percelen 150 A van Mesch en 110 B van 's Gravenvoeren zal een **grenspaal (No.29)** worden geplaatst; **vier ruwe stenen** staan langs de grenslijn.

GP 28 (28-1, 181.00-309.51) staat op het punt waar de grens de weg verlaat, om met een aantal hoeken dwars door het bouwland te gaan.

Herplaatsen en rechtzetten van GP 28

Op 31-10-1883 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de Gouverneur van de Provincie Luik, betreffende noodzakelijke werken aan de grenspalen van deze gemeente, waaronder "het herplaatsen en rechtzetten der palen no.28 en 31". Het schilderwerk is aangenomen door een schilder uit de gemeente Vaals.

Wederuitzetting van de rijksgrens tussen GP 28 en 45

Op 18-12-1986 is er een verslag van de werkzaamheden t.a.v. de reconstructie van de grens tussen de grenspalen 28 en 45. De knikpunten in de grenslijn zijn vastgelegd door in totaal 18 genummerde ijzeren rijksgrenspalen, 10 hulpgrenspalen (arduin), 6 hulpgrensstenen (beton), 30 particuliere grensstenen, 137 plastic of ijzeren markeringsbuisen en 2 KAD-stenen.

Op 8-4-1987 is er een Proces Verbaal opgesteld betreffende de wederuitzetting van de rijksgrens tussen Eijsden(NL) en Voeren(B).

Op 13-10-1987 volgt een lijst van herstelde en vernieuwde grensstenen, en wel:

Herstel van GS'n 15a, 22a, 27b, 32a en GP 44A

Vernieuwing van GS'n 26a, 35a, 36a en 39c

Het eerste traject vanaf GP 28 loopt naar een houten paal in westelijke richting, langs het tractoorspoor **(28-1)**, daarna naar het zuidwesten met een dubbele knik, ook aangegeven door 2 houten palen **(28-2, 180.91-309.49)**.

De grens volgt perceelgrenzen en gaat langs een pad, dwars door een boomgaard **(28-3, 180.36-308.96)** en bereikt de plaats waar GP 29 staat **(28-4)**, aan de voormalige weg van Maastricht tot 's Gravenvoeren.

Mesch A1 (1828)

§ 3. *Bij deze grensmaal verlaat de rijksgrens de gemeentegrens, en herneemt die niet, alvorens het perceel van de Weduwe Loneux - Toussaint (153 B van Mesch) gescheiden te hebben van het perceel van de Erven Dolmans, Louis (152 B van Mesch).*

Een hulpsteen zal worden geplaatst op het punt van samenkomst van deze percelen met dat, dat het nummer 1936 A van 's Gravenvoeren heeft.

Door deze **grensafscheiding** zal het genoemde perceel van de Weduwe Loneux - Toussaint, dat behoorde tot de gemeente Mesch (Nederland), in de toekomst tot het **Koninkrijk België** behoren.

Van de hiervoor aangeduide hulpsteen herneemt de rijksgrens de gemeentegrens, die wordt aangegeven **door greppels** tussen een groot aantal percelen, volgt daarna **een lijn met twee knikken**, die de percelen 152, 156, 155 en 154 B van Mesch scheidt van de percelen 1936, 1935 en 1934 B van 's Gravenvoeren, volgt een **op verschillende plaatsen licht gebogen lijn**, ze vervolgt door in de zelfde richting **door de weilanden naar beneden** te gaan, tot aan de zuidelijke hoek van het perceel 213 B van Mesch, waar ze aan de westzijde langs gaat, tot aan het stuk grond 1851 A van 's Gravenvoeren, waar een **grensmaal (No.30)** zal worden geplaatst.

GP 29 (29-1, 180.30-308.89) staat aan zuidkant van de Voerenweg.

Vanaf GP 29 steekt de grens de weg over en loopt 80 meter in zuidwestelijke richting langs de haag naar de plaats waar GS 29a staat.

Tussen GP 29 en GS 29a is een klein perceel overgegaan naar België.

GS 29a (29a-1, 180.24-308.83) staat in een meidoornhaag aan de noordpunt van een boomgaard. Van hier loopt de grens ca. 100 meter naar het zuidoosten en met een haakse hoek **(29a-2, 180.33-308.79)** weer verder in zuidwestelijke richting **(29a-3/4)**.

De grens loopt dwars door een boomgaard en enige landerijen naar GP 30 **(29a-5)**.

Mesch B1 (1828)

§ 4. Vandaar verlaat de rijksgrens de gemeentegrens om naar de beek de Voer af te dalen, terwijl ze de weg genaamd Pletzgat kruist en de stukken grond van Voossens, Marie-Joseph (1851 A), van Peeters, Théodore (1852 A); en van de Kinderen Dirix Antoine (1844 A), die aan Nederland zullen blijven, scheidt van die van Ernon Chrétien (1853 A) en van de Weduwe Davin François (1843 A), die aan België blijven. Tussen dit laatste perceel en dat van de Kinderen Dirix Antoine zal aan de oever van de beek een grenspaal (No.31) worden geplaatst, en er zal een hulpsteen worden geplaatst bij de weg genaamd Pletzgat.

GP 30 (30-1, 180.01-308.39) staat langs een houtsingel ca. 120 meter voor de voormalige Pletzgatweg, de huidige Pietsgaweg, die van Mesch naar 's Gravenvoeren loopt.

Tussen GP 30 en GP 33 zijn diverse grotere percelen overgegaan naar Nederland.

GS 30a (30a-1/2, 179.97-308.28) staat aan de Pietsgaweg die loopt van Mesch naar 's Gravenvoeren. Vervolgens dalen we nog ca. 100 meter af naar GP 31 (30a-3).

§ 5. Van de grenspaal, geplaatst bij de beek, gaat de grens door het midden van de beek tot aan de scheiding, op de linker oever van de landerijen van Rutten Gaspard (1704 A) en van Bernimolin Pierre François (1705 A van 's Gravenvoeren), waar ze van de beek af gaat om eerst te worden gevormd door genoemde scheiding, verlaat vervolgens bij de zuidelijke hoek van genoemd land van Rutten Gaspard, waar een ruwe grenssteen staat en gaat via een lijn die het genoemde stuk grond van Bernimolin snijdt en komt aan de weg van 's Gravenvoeren naar Mesch, tegenover de scheiding van de percelen van Lejeune Maximilien Joseph (1688 A) en van Teheux Gérard (1668 A van 's Gravenvoeren). Op dit punt zal een grenspaal (No.32) worden geplaatst.

GP 31 (31-1, 179.93-308.19) staat aan de noordoever van de Voer, die hier prachtig door het dal meandert (31-2/4).

Herplaatsen en rechtzetten van GP 31

Op 31-10-1883 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de Gouverneur van de Provincie Luik, betreffende noodzakelijke werken aan de grenspalen van deze gemeente, waaronder "het herplaatsen en rechtzetten der palen no.28 en 31". Het schilderwerk is aangenomen door een schilder uit de gemeente Vaals.

Van hier gaat de grens dwars door landerijen en boomgaarden (31-5), naar een andere weg van Mesch naar 's Gravenvoeren, de Grijzegraaf, waar GP 32 staat (31-6).

§ 6. Vandaar gaat ze **naar het Oosten** en wordt de grens eerst gevormd door **het midden van de genoemde weg van Mesch naar 's Gravenvoeren**, tot aan het einde van het voornoemde perceel van Teheux Gérard (1668 A van 's Gravenvoeren), **vervolgens naar het Zuiden** via een scheidingslijn van de percelen die aan Nederland blijven zijnde die van Teheux, Gérard (1668 A), van de Erven Dolmans (1669 A), van Heunen, Jean (1670 A), van Vossen, (1671 A), van de Weduwe Dafnay, Henri (1672 A), van Onclin Arnold (1673 A), van Heunen, Jean (1674 A), van Vossen, Marie Joseph (1675 A), van Thielen, Jean (1676 A), van de Kinderen Magermans (1677 A), van Belboom, Gilles (1678 A), van Coppeneur, (1679 A), van Claessens, Crétien (1680 A), van Vossen, Marie Joseph (1681 A) en van Coenegracht (1682 A van 's Gravenvoeren), en die aan België blijven; die van Fryns, Balthazar (1667 A), van Smeets Philippe (1665 A), van Smeets, Jean-Balthazar (1664 A), van de Weduwe Vanhoven, Guillaume, (1663 A), van Heunen, Jean (1662 A), van Onclin, Arnold (1661 A), van Born, Marie Jeanne (1660 A), van de Weduwe Brauwers (1659 A), van Cogels, Jean-Babtiste (1658 A), van Vossen, Marie Joseph (1657 A), van de Weduwe Heynen, Jean (1656 A), van Onclin, Arnold (1655 A), van Teheux, Jean (1654 A), van Petit-Jean, Lambert (1653 A) en van de Weduwe Straet, Toussaint (1515 A) van 's Gravenvoeren. Tussen dit laatste, het stuk grond van Coenegracht (1682 A van 's Gravenvoeren) en dat van Claessens, Henri (413 B Mesch) komt de Rijksgrens aan de gemeentegrens. Er zal een **grenspaal (No.33)** worden geplaatst, en **een hulpsteen zal worden geplaatst op de plaats waar de grens de weg van 's Gravenvoeren naar Mesch verlaat**. Door de **grensscheiding**, vastgesteld in de paragrafen 4, 5, en 6 van dit artikel zullen de akkers, weilanden en boomgaarden die ten Westen van de grenslijn liggen en die behoorden tot de gemeente 's Gravenvoeren (België), in de toekomst tot het Koninkrijk Nederland behoren.

GP 32 (32-1, 179.93-308.00) staat aan de Grijzegraaf van Mesch naar 's Gravenvoeren, boven op het talud.

GS 32a (32a-1, 180.00-307.96) staat met een wegversperring aan de Grijzegraaf, 70 meter ten oosten vanaf GP 32.

Op 13-10-1987 is GS 32a hersteld na de schouwing.

Van hier gaat de grens door weilanden en bouwlanden naar GP 33 (**32a-2**).

Mesch B1 (1828)

§ 7. *Van de laatste grensmaal, geplaatst volgens de vorige paragraaf gaat de rijksgrens samen met de gemeentegrens en wordt gevormd door **een rechte lijn, die uitkomt op de weg van 's Gravenvoeren naar Moelingen**, tussen de percelen van Coenegracht (415 B Nederland) en van Desaive, Hyacinthe (1508 A België). Op dit punt zal een **grensmaal (No.34)** worden geplaatst.*

GP 33 (179.87-307.61) staat slechts 100 meter ten noorden van GP 34 (**33-1**).

§ 8. *Vandaar verlaat de rijksgrens opnieuw de gemeentegrens, gaat **naar het Westen** en wordt gevormd door de **noordelijke zijde van genoemde weg van 's Gravenvoeren naar Moelingen**, die aan België blijft, tot zij aan het grondgebied van Moelingen komt. Op dit punt zal een **grensmaal (No.35)** worden geplaatst.*

*Door deze **grensafscheiding** zullen alle landbouwgronden, gelegen ten Zuiden van de weg van 's Gravenvoeren naar Moelingen, die tot het grondgebied van de gemeente Mesch (Nederland) behoorden, in de toekomst tot **het Koninkrijk België** behoren.*

GP 34 (179.84-307.51) staat 100 meter ten zuiden van GP 33, aan de Weg op Moelingen (**34-1/2**). Vanaf GP 34 loopt de grens in westelijke richting tot GP 35. Op 630 meter naar het westen, langs dezelfde weg bereikt de grens GP 35 (**34-3**).

Tussen GP 34 en 35 is een groter stuk grond naar België gegaan.

Mesch B1 (1828)

ARTIKEL 12.**(1.190 m.)****Grens tussen de gemeenten Moelingen (België) en Mesch (Nederland).**

§ 1. Van de grensmaal, vastgesteld in het laatste artikel, herneemt de rijksgrens de gemeentegrens, gaat **naar het Noorden** en wordt gevormd door **het midden van de weg van Berneau naar Mesch, die de weg van 's Gravenvoeren naar Moelingen kruist**, tot aan het eind van het perceel 633 B van Moelingen, van waar ze via **een gebroken lijn naar het Noord-Westen** gaat, aangegeven door **een greppel**, tot aan de komst aan het perceel 35 B van Moelingen, langs welk perceel ze in noord-oostelijke richting langs gaat tot aan de weg van Moelingen naar Mesch, waarbij een **grensmaal (No.36)** zal worden geplaatst.

Twee hulpstenen geven de hoeken in de grenslijn aan.

GP 35 (35-1, 179.22-307.54) staat aan de Weg op Moelingen.

Vanaf GP 35 tot 37 loopt de grens met veel haakse bochten in noordwestelijke richting.

GP 35 lijkt geen wapens, jaartal en nummer meer te hebben.

Op 31-10-1883 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Mesch betreffende de staat van GP 35. Deze staat maar 65 cm meer boven de grond, zodat wapens en cijfers niet meer te zien zijn.

Herplaatsing is nodig waarbij de voet moet worden opgemetseld tot de juiste hoogte. Tevens zal dan een nieuwe spits geplaatst worden.

Op 4-6-1895 volgt een brief van de Commissaris, betreffende de uitvoering van het werk voor een aangenomen som van 15,00 gulden totaal.

GS 35a (35a-1, 179.21-307.64) staat aan de rand van een boomgaard, op een haakse hoek, 85 meter ten noorden van GP 35. Dit is de voormalige kruising van de weg van Berneau naar Mesch en de weg van 's Gravenvoeren naar Moelingen.

Beton is goedkoper dan arduin.

Op 13-10-1987 is GS 35a vernieuwd na de schouwing, waarbij geconstateerd was dat de steen half boven de grond was onthoofd.

Op 19-11-1987 wordt er een Proces Verbaal opgemaakt waarin vermeld is dat de grensstenen 35a, 36a en 39c zijn vervangen door betonnen hulpgrenspalen.

Hierna gaat de grens dwars door de boomgaard in noordwestelijke richting **(35a-2)**, kruist een noord/zuid lopend wegje midden in de boomgaard **(35a-3, 279.01-307.73)** en loopt tussen 2 rijen fruitbomen door in de richting van GS 35b **(35a-4)**.

GS 35b (35b-1/2, 178.77-307.93) staat op een haakse hoek, waarna de grens naar het noordoosten loopt tot GP 36 **(35b-3/4)**.

Mesch B1 (1828)

§ 2. Van de grenspaal, geplaatst bij de weg van Mesch naar Moelingen volgt de grens eerst, **naar het westen, over een lengte van enkele meters (ellen) het midden van genoemde weg**, en gaat er van af bij de scheiding van de percelen 24 B van Moelingen en 573 B van Mesch; ze wordt vervolgens gevormd door **een gebroken en getande lijn**, die om de stukken grond 581 en 650 B van Mesch gaat, en komt aan het contactpunt van de landerijen 3 B van Moelingen met 586 B van Mesch en 915 C van Eysden.

Op dit punt, dat het raakpunt is van drie gemeenten, Mesch, Eysden (Nederland) en Moelingen (België) zal een **grenspaal (No.37)** worden geplaatst.

Een hulpsteen zal geplaatst worden aan de kant van de weg op de Zuid-Westelijke hoek van het perceel 573 B van Mesch.

GP 36 (36-1, 178.81-308.00) staat aan een wegje van Moelingen naar Mesch, waar vandaan GS 36a al te zien is op de hoek van een wegje naar het noorden.

GS 36a (36, 178.81-308.00) staat 16 meter zuidwestelijk van GP 36 aan het wegje, waarna de grens een afrastering volgt (**36a-1**) tot GP 37 (**36a-2**).

Beton is goedkoper dan arduin.

Op 13-10-1987 is GS 36a vernieuwd na de schouwing, waarbij geconstateerd was dat de steen was onthoofd.

Op 19-11-1987 wordt er een Proces Verbaal opgemaakt waarin vermeld is dat de grensstenen 35a, 36a en 39c zijn vervangen door betonnen hulpgrenspalen.

Mesch B1 (1828)

ARTIKEL 13.**(3.880 m.)*****Grens tussen de gemeenten Moelingen (België) en Eysden (Nederland).***

*§ 1. Van de grenspaal, geplaatst op het raakpunt van de gemeenten Mesch, Eysden en Moelingen, wordt de grens gevormd door de scheiding van de percelen 3 B van Moelingen en 915 C van Eysden, ze gaat dan in de richting van **de grote weg van Berneau naar Maastricht, die ze kruist**, op het punt, waar een paal van de Belgische douane staat, scheidt de percelen 1 B van Moelingen en 914 C van Eysden, en komt aan **de weg van Visé naar Maastricht, die ze kruist, en waar een grenspaal (No.38)** zal worden geplaatst op het perceel van Rosen, Hubert-Nicolas (13 E van Eysden).*

GP 37 (37-1, 178.67-308.26) staat achter een boerderij aan de Withuisstraat.

Proces Verbaal van de schouwing van de grenspalen 37 tot 48.

Op 23-5-1924 zijn alle gietijzeren palen geschouwd, waarbij o.a. is geconstateerd dat er bijna alle palen verveloos zijn en gaten en beschadigingen vertonen.

De grens loopt in noordwestelijke richting en kruist de Withuisstraat (37-2/5, 178.56-308.33), waarbij de grens ook in het wegdek is waar te nemen.

Vervolgens bereikt de grens de plaats van GP 38 (37-6).

Vanaf GP 38 loopt de grens met zeer veel hoeken in zuidwestelijke richting tot GP 42.

*§ 2. Van daar maakt ze een bijna rechte hoek op Eysden en wordt de grens gevormd – in zuid-westelijke richting- door de westzijde van de genoemde weg van Visé naar Maastricht, die aan België blijft, tot aan **een ruwe grenssteen**, geplaatst tussen de percelen 438 A (België), en 48 E (Nederland).*

*Er zal een nieuwe **grenspaal (No.39)** worden geplaatst.*

GP 38 (38-1, 178.50-308.38) staat bij Withuis, langs een vervallen wegje, de voormalige weg van Visee naar Maastricht (38-2), dat in zuidelijke richting doorloopt tot de Withuisstraat (38-3, 178.46-308.21). De grens volgt de westkant van de Withuisstraat tot we GP 39 bereiken (38-4/5).

Eijsden E1 (1828)

§ 3. Van deze grenspaal gaat de grens **in westelijke richting** en wordt gevormd door de scheiding als hiervoor werd aangegeven, en die in een rechte lijn verder gaat, tot aan de zuid-oostelijke hoek van de boomgaard 442 A (België), van waar ze wordt gevormd **-tot aan een voetpad genaamd Lentjensweg- door een op verschillende plaatsen gebroken lijn, die de heggen volgt, die de aan deze weg gelegen boomgaarden van de inwoners van het dorp Moelingen omringen, en laat aan Nederland de landbouwgronden.**

Op dit traject **kruist ze de weg genaamd Buisstraat, gaat over een lengte van ongeveer 80 meter (ellen) langs de weg van Moelingen naar Caestert, die aan Nederland blijft, en komt aan het reeds genoemde voetpad, genaamd Lentjensweg, tussen de boomgaard 394 A van Moelingen, en de akker 180 E van Eysden.**

Er zal een **grenspaal (No.40)** worden geplaatst bij het voetpad, tegen de heg van de boomgaard 394, en **twee hulpstenen bij elk van de door de grens gekruiste wegen.**

GP 39 (39-1, 178.19-307.84) staat aan de Withuisstraat bij Moelingen(B), waar de grens een haakse hoek maakt naar het westen.

Op de laatste hoek voor de Moelingerweg staat een dode wilg **(39-2, 178.05-307.92)**.

GS 39a (39a-1, 177.96-307.93) staat diep in de berm aan de voormalige Buisstraat, de huidige Moelingerweg(N) / Bijstraat(B). De grens kruist deze weg en loopt ten noordwesten van de boerderij **(39a-2/3)** tot aan de voormalige weg van Moelingen naar Caestert, waar in de heg aan de zuidzijde GS 39b staat **(39a-4/5)**.

Deze grenssteen is in het verdrag van 1843 niet genoemd.

GS 39b (39b-1, 177.92-307.86) staat in een meidoornhaag aan dit wegje, dat de grens over een afstand van 73 meter naar het noordwesten volgt **(39b-2)**, tot we de plaats van GS 39c bereiken.

GS 39c (39-1, 177.82-307.93) staat 73 meter naar het noordwesten in een wei. De steen is van beton met een takelgat.

Lotgevallen GS 39c aan de weg van Moelingen naar Caestert.

Op 22-2-1979 is er een bijeenkomst geweest op het gemeentehuis van 's Gravenvoeren. De herplaatsing van een grenssteen aan de weg van Moelingen naar Caestert was noodzakelijk, omdat de steen tijdens of na het opruimen op 28-4-1978 van een illegale vuilstort, door midden gebroken was en het voetstuk uit de grond was getrokken.

Er werd voorkeur uitgesproken voor een betonnen vervanger, vanwege de mindere kwetsbaarheid. In het verslag wordt aannemelijk gemaakt dat de paal pas is vernield, waarschijnlijk door een grondwerkmachine, nadat de opruimwerkzaamheden door de gemeente zijn afgerond.

Op 21-8-1979 komt er een brief van de Commissaris der Koningin van Limburg aan de burgemeester van Eijsden, waarin vermeld wordt dat uit onderzoek van de Belgische Rijkswacht blijkt dat de steen waarschijnlijk bij de opruimingswerken is gebroken.

Op 27-8-1979 stuurt de burgemeester van Eijsden een brief naar de Commissaris der Koningin van Limburg, waarin de gemeente zichzelf vrijpleit van de beschadiging tijdens het ruimen van de illegale stortplaats. Dit moet blijken uit het verschil in werkrichting bij het opruimen (in de lengterichting langs de wegberm en raster) en bij de grondwerken nadien (dwars op de wegrichting).

In 1980 wordt een concept-inschrijving gemaakt voor de plaatsing van de paal.

Op 13-10-1987 is GS 39c vernieuwd na de schouwing, waarbij geconstateerd was dat de steen was onthoofd.

Op 19-11-1987 wordt er een Proces Verbaal opgemaakt waarin vermeld is dat de grensstenen 35a, 36a en 39c zijn vervangen door betonnen hulpgrenspalen.

De grens loopt dan dwars door de weiden, ongeveer in de richting van de kerktoren van Moelingen (**39c-2**) en vervolgens met een paar hoeken langs weiden, boomgaarden en heggen (**39c-3/5**) tot de plaats waar GP 40 staat (**39c-6**).

Eijsden E1 (1828)

§4. Van deze paal, geplaatst tegen de heg van voornoemde boomgaard, wordt de grens gevormd door **de noordelijke zijde van het hiervoor genoemde voetpad, genaamd Lentjensweg**, dat aan België blijft, tot aan het begin ervan bij de Groeneweg, waarbij een **grenspaal (No.41)** op de noordelijke hoek van de akker 54 A (België) zal worden geplaatst.

GP 40 (40-1/3, 177.58-307.64) staat op de hoek van een boomgaard met de kerktoren van Moelingen op de achtergrond.

De grens volgt verder de "pinnesdraad" (**40-4/5**) tot aan de spoordijk van de verbinding Maastricht-Luik. Hier vinden we op de grens een betonnen "NS"-paaltje (**40-6/7**).

Dan kruist de grens de spoorlijn (**40-8/10, 177.29-307.69**), en loopt aan de westzijde nog ca. 50 meter door tot aan de voormalige Groeneweg, waar GP 41 in de heg staat (**40-11**).

*§ 5 Van dit punt gaat de grens in zuidelijke richting verder langs het midden van de genoemde Groeneweg, tot aan de samenkomst met een weg, genaamd Henryterre, die van de oever van de rivier de Berwijn komt. Op het punt van samenkomst van deze twee wegen zal een **grenspaal (No.42)** worden geplaatst.*

GP 41 (41-1, 177.25-307.71) staat op een haakse hoek naar het zuiden, waar de grens de voormalige Groeneweg volgt (**41-2/3**). We passeren een kruisbeeldje aan een verkeersbord (**41-4**,) en vervolgen deze doodlopende weg (**41-5**). In dit traject is nog een onthoofd kadasterpaaltje gevonden (**41-6/7**), die in 1978 is geplaatst (zie aantekeningen bij GP 42). Het wegje loopt bij GP 42 dood (**41-8**).

*§ 6. Vandaar verlaat de rijksgrens de gemeentegrens en vervolgt door te worden gevormd door **het midden van de zelfde Groeneweg**, waarmee -na weer met de gemeentegrens samen te gaan tussen de wei van Bronekaert (23 A België) en de akker van Janssen, Hubert-Jean (536 E Nederland)- ze **samengaat met een verwaarloosde weg genaamd La Mouche**.*

*Er zal een **grenspaal (No.43)** worden geplaatst bij deze weg, aan de west kant, in de richting van de Groeneweg.*

*Door deze **grensafscheiding** worden de percelen van de Erven Janssen, André (533 E), van Dreessens, Winand (534 E) en van Troquay, Barthelemy (535 E), die tussen de Groeneweg en de weg genaamd Henryterre liggen, en die van de gemeente Eysden (Nederland) afgescheiden worden, in de toekomst overgedragen **aan het Koninkrijk België**.*

GP 42 (42-1/2, 176.89-307.29) staat vlak voor de autoweg A2 Maastricht-Luik.

Van GP 42 tot GP 45 aan de Maas loopt de grens in westelijke richting. Tussen GP 42 en GP 43 zijn enkele percelen naar België overgegaan.

In 1914 overtraden de Duitsers de neutraliteit van Nederland tussen GP 42 en 43.

Op 14-2-1975 komt er een brief binnen bij de burgemeester van Eijsden.

Na onderzoek ter plaatse bleek dat de weg tussen GP 42 en 43 voor België en Nederland gemeenschappelijk waren, omdat de grens in feite de as van de weg volgt. Bij de Duitse aanval op de vesting van Luik in augustus 1914 hebben de Duitsers deze Groeneweg tussen GP 42 en 43 op 4 augustus gebruikt voor hun opmars, derhalve was dit een schending van de neutraliteit van Nederland.

Waarschijnlijk was dit geen opzet, omdat de bruggen bij Vise waren vernield. De Duitse troepen zochten toen iets verder naar het noorden naar een eenvoudiger manier om de Maas over te kunnen steken en kwamen toen in Moelingen terecht, waarbij de bewuste weg "haast vanzelf" werd gebruikt om bij de Maas te geraken. De vraag is ook of de Duitsers officieel zijn verwittigd van deze bijzondere situatie.

Wederuitzetting van de rijksgrens tussen GP 42 en 44.

Op 3-9-1976 is de rijksgrens tussen GP 42 en 44 opgemeten.

Op 26-11-1976 is er een verslag van de 1^e bijeenkomst van de grenscommissie voor de regeling van de rijksgrens tussen GP 42 en 44, met name bij de kruising met de E9.

Op 30-6-1978 is er een Proces Verbaal opgemaakt voor de wederuitzetting van de rijksgrens tussen de gemeenten Eijsden(N) en Voeren(B), tussen GP 42 en 44.

Op 30-6-1978 is er tevens een Technisch Verslag opgesteld voor de plaatsing van 6 betonnen tussenpalen, genummerd met het cijfer 42 plus volgnummer op het bovenvlak.

Op 19-9-1978 volgt een Proces Verbaal, waarin gemeld wordt dat tussen GP 42 en 43 in totaal 6 betonnen tussenpalen zijn geplaatst. Met detail-tekeningen.

Op 29-9-1978 is er een rekening van 141,60 gulden voor de 6 betonnen paaltjes.

Op 4-1-1979 worden de kosten voor het plaatsen van 6 betonnen tussenpaaltjes vastgesteld op totaal fl.775,26.

In 1987 is bij de schouwing geconstateerd dat 5 tussenpaaltjes met de bovenkant gelijk met het maaiveld staan.

In 2008 is het me niet gelukt om 1 van de paaltjes terug te vinden.

Eijsden E2 (1828)

Vroeger liep de Groeneweg nog door tot net voorbij de A2 (42-3/6).

Aan de westzijde van de A2 bereikt de grens het begin van de voormalige weg genaamd La Mouche (42-7). De grens volgt deze in 1843 al verwaarloosde weg met meidoorn als bakens (42-8/10), en uitgebloeide distels langs de randen (42-11), tot we de standplaats van GP 43 bereiken (42-12).

§ 7. Van de laatste grenspaal, geplaatst bij de weg genaamd La Mouche, wordt de grens gevormd door een rechte lijn, getrokken in het verlengde van de Groeneweg, tussen de weilanden van de Graaf de Quarré (571, 563 E van Eysden en 19 A van Moelingen), tot aan de samenkomst van de toegangsweg tot de boerderij van Navaigne.

Op dit punt zal een grenspaal (No.44) worden geplaatst.

GP 43 (43-1/2, 1176.54-307.28) staat op de hoek van de Schansweg. Hier begint de toegangsweg tot de boerderij van Navaigne (**43-3**), waar bijna aan het eind GP 44 moet staan.

Eijsden E2 (1828)

Herplaatsing van GP 43.

In 1977 werd er door de Belgische Stroomverkoopmaatschappij een hoge betonnen elektriciteitsmast geplaatst, waarbij de grenspaal was omgevallen en aan de kant geschoven. Bij de schouwing van 1979 werd geconstateerd dat de paal verdwenen was. In 1983 kwam een douanebeampte op vakantie in Groningen er toevallig achter dat de paal stond te pronken voor Cafe-Restaurant Paradiso in Nieuweschans. Na enig geharrewar met de cafehouder Jacob Geertsema, deed deze toch afstand van de paal en kon deze herplaatst gaan worden. Geertsema had de paal via via gekocht en laten zandstralen, verven en plaatsen.

Op 28-1-1983 is er een brief van de Commissaris van de Koningin aan zijn Belgische ambtsgenoot, over de wenselijkheid om terugvordering te doen wegens ontvreemding van rijkseigendom, in casu de grenspaal. Er is een reactie waaruit blijkt dat er geen juridische mogelijkheden zijn, zodat er een minnelijke schikking zal moeten komen.

Op 25-3-1983 is de paal weer terug in Eijsden en wordt opgeknapt.

Op 31-3-1983 is er een Proces Verbaal opgemaakt waarin vermeld is dat GP 43 op de grens van Eijsden en Voeren is herplaatst.

Op 21-4-1983 worden de kosten berekend op 1228,68 gulden incl.BTW, voor opschonen en verven, haag knippen, bestaande fundering met cementvloer afwerken, puin ruimen, asfaltweg poetsen, transporteren en plaatsen van de paal, stampbeton rond fundatie en opbrengen teelaarde.

§ 8. Van deze grensmaal verlaat de rijksgrens de gemeentegrens, **volgt de noordelijke zijde van deze weg tot aan de samenkomst met de boomgaard 576 E van Eysden**, gaat daarna, **eerst naar het noorden en dan naar het westen, langs de groene heg**, die om deze boomgaard gaat en die de percelen 563 en 574 E van Eysden scheidt, gaat **vervolgens in een rechte lijn, loodrecht naar de oever**, door de wei 579, toebehorend aan de Graaf van Quarré, om in dezelfde richting bij de thalweg van de Maas te komen.

Er zal **een hulpsteen** worden geplaatst op het punt, waar de hiervoor genoemde weg bij de boomgaard 576 komt en een **grensmaal (No.45) aan de oever van de Maas**, om aan te geven, dat genoemde thalweg zich op het raakpunt bevindt van de drie gemeenten Eysden (Nederland), Moelingen en Lixhe (België).

Door deze **grensafscheiding** houden het deel van de weg, dat door de wei 563 gaat en het gedeelte van deze wei, gelegen ten zuiden van genoemde weg, de opstellen 577 en 578, de boomgaard 576 en het gedeelte van de wei 579, gelegen ten zuiden van de omschreven lijn, dat geheel toebehoort aan de Graaf de Quarré, zullen afgescheiden worden van de gemeente Eysden (Nederland), om in de toekomst deel uit te maken van **het Koninkrijk België**.

GP 44 (44-1/2, 176.26-307.35) staat iets westelijk van de weg naar Hoeve "Navagne", midden op een "kaal eilandje" in een zee van mais. In de winter zag het er iets "toegankelijker" uit (**44-3/5**).

Tussen GP 44 en GP 45A aan de Maas zijn enkele percelen naar België overgegaan.

De grens loopt terug naar de toegangsweg, waar GS 44a te vinden moet zijn (**44-6**).

GS 44a (44a-1, 176.23-307.40) zit diep in de oostelijke berm van de weg naar deze hoeve.

Op 13-10-1987 is GS 44a hersteld na de schouwing.

Met een stompe hoek gaat de grens eerst naar het noorden (**44a-2/3**), vervolgens naar het westen (**44a-4**), en bereikt een landbouwweg (**44a-5**).

De grens volgt deze weg (**44a-6/8**) tot we GP 45A zien staan (**44a-9**).

Kasteelhoeve Navagne

- 1282 Akte Ridder Gerard de Navagne
 1571 Kasteel met grachten
 1634 Spaanse verbouwing tot fort
 1674 Aanval troepen Louis XIV.
 1674 Overgave ruïne wisselend Frans en Spaans. Tijdelijk Spaans tol.
 1717 Bouw tolhuis en kapel door Oostenrijk
 1914 Vernietiging door Keizer Wilhelm II
 1977-1994 Restauratie
 2004 Exploitatie familie van Horssen & Fam. Frijns

Kasteelhoeve Navagne blikt ver terug in de geschiedenis. Het geslacht de Navagne brengt ons terug naar de 14de eeuw, waar ridderschap en grootgrondbezit de Voerstreek overheerste. Na vele oorlogen te hebben overleefd, onderging Navagne door de jaren heen verscheidene metamorfoses. Navagne kent dan ook verschillende omschrijvingen als kasteel, fort, tolkantoor of boerderij. Vandaar de tegenwoordige samentrekking van "kasteelhoeve". De geschiedenis van Navagne beschrijft zich alleen al door een opsomming van de vele namen die het reeds gedragen heeft: Navaigne, Neuvang, Neyvang, Naivagne, Novuegne, Navel, Elve, Elva, Elf, Elven, Elvenschans, Navagne. Navagne heeft een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van verschillende oorlogen. Werd Navagne eerst nog gebruikt als kasteel, later werd het weer door de Spanjaarden verbouwd tot fort. Het fungeerde toen als logement voor hoge officieren. Navagne is als fort een grote steun geweest voor de vele plunderingen die de Spanjaarden uitvoerden. Zo werden de fortterroristen "de soldaten van Navagne" genoemd, sterk gevreesd door de lokale en regionale bevolking. Een belangrijk twistpunt bleef de doorkruising van 's lands grenzen, dwars door Navagne heen. De huidige Nederland - België grens loopt dwars door de Ridderzaal heen. Onbewoond is Navagne nooit geweest, uiteindelijk werd het doorverkocht aan een particulier. Toen Navagne eenmaal in particuliere handen terecht kwam, vestigde deze er een brouwerij. Later fungeerde Navagne als tolhuis en als kapel. Navagne werd daarna meerdere malen gerestaureerd en is geëxploiteerd geworden als horecagelegenheid. Na heerschappij van haar Spaanse, Franse en later ook Oostenrijkse bezitters, is de kasteelhoeve nu het trotse bezit van Moelingen, in Belgisch Limburg. Navagne wordt nu als horecaonderneming gebruikt en draagt de naam "Kasteelhoeve Navagne". Met het Stamineke als cafébistro en de Ridderzaal als feestzaal, exploiteren Ger en Ans van Horssen de Kasteelhoeve. De overige ruimtes zijn omgebouwd tot appartementen en zijn bewoond. Kasteelhoeve Navagne beschikt over een natuurlijke drinkwaterbron. Deze is zo'n zeshonderd jaar oud en wordt alleen door de bewoners gebruikt.

Grensverloop in de Maas.

Vanaf 1839 wordt de grens tussen Belgisch en Nederlands Limburg voor een deel gevormd door de Maas. De echte grenslijn is gekozen in de thalweg (lijn met de hoogste stroomsnelheid van het water), waar uiteraard geen grenspalen geplaatst kunnen worden. De grens wordt in plaats daarvan aangeduid door 2 hoofdpalen die op de Nederlandse en op de Belgische oever staan.

Soms staat een grenspaal op een voormalig eiland, soms bij een veerpont.

De Nederlandse paal op de rechteroever krijgt na het volgnummer een "A", de Belgische paal aan de linkeroever een "B".

De 1e reeks van deze Maaspalen loopt van 45A/B t/m 48A/B.

Vervolgens loopt de grens rond Maastricht 49 t/m 106.

De 2e reeks Maaspalen loopt van 107A/B t/m 126A/B.

Eerst volgen we de rechteroever (GP45A t/m 48A), met het Proces verbaal uit 1843, waarna de linkeroever gevolgd wordt (GP45B t/m 48B).

§ 8. (laatste deel) . . . . . een **grenspaal (No.45) aan de oever van de Maas, om aan te geven, dat genoemde thalweg zich op het raakpunt bevindt van de drie gemeenten Eysden (Nederland), Moelingen en Lixhe (België).**

GP 45A (45A-1, 175.91-307.54) staat aan de rechteroever van de Maas.

Reparatie fundering van GP 45A aan de Maas.

Op 8-7-1884 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Eijsden betreffende de helft van de reparatiekosten aan GP 45A aan de Maas, zijnde Bfr.20,- t.a.v. metselaar Francois Lousberg.

Hier loopt de grens verder tot aan de thalweg van de Maas, terwijl we GP 45B aan de overkant al kunnen zien, links van de 3 aan elkaar gebouwde huizen **(45A-2)**.

Onderweg vinden we nog een restant van een vechtpartij tussen een paardenstaart en een prikkeldraad **(45A-3)**.

Even naar het noorden, dus op Nederlands grondgebied, staan 2 peilschalen opgesteld, waarvan de hoogste 52 m.+NAP aangeeft **(45A-4/6)**.

Aan de voet van deze peilschalen is de Maas te bereiken **(45A-7/8)**.

Even voor GP 46A staat een modern betonnen hectometerpaaltje "3.9", waarbij we achter de linkse boom GP 46A al zien staan **(45A-9/10)**.

Eijsden E2 (1828)

Opheffing van de Stop van Ternaaien

In het Verdrag van 24-2-1961 voor de opheffing van de Stop van Ternaaien, wordt de rechttrekking van de Maas tussen km. 4.150 en 8.865 voorzien.

Op 15-5-1962 is de thalweg van de Maas vastgelegd, bepalend voor de overdracht van grondoverdracht. Daaruit bleek dat 42.4 ha. over zou gaan naar Nederland tegenover 12.3 ha. naar België. Binnen het Verdrag van 24-2-1961 is er geen ruimte voor compensatie aan België.

Op 26-6-1962 verzocht Nederland een akkoord af te sluiten ten einde de nieuwe grens vast te leggen in de rechtgetrokken gedeelten, waarin de werken ondertussen ver gevorderd zijn. In akkoord tussen de technische afgevaardigden wordt de nieuwe grens genomen in het midden van de waterlijn bij waterstand 44 + N.A.P. te Borgharen.

Voor de nieuwe grens tussen 4.150 en 8.865 bestaat een akkoord tussen technici.

Belgie zou echter de grenswijziging willen doorvoeren tot km 1.900 t.t.z. tot aan de oorsprong van de Gemeenschappelijke Maas, onmiddellijk afwaarts de nieuw te bouwen stuw te Lixhe. Hierdoor zou nog eens 17.2 ha. naar België kunnen overgaan en 1.1 ha. naar Nederland. Uiteindelijk zou het verschil dan 14.0 ha. zijn ten gunste van Nederland. Tot nog toe werd er geen akkoord bereikt.

Op 18-8-1969 gaat er een brief van de Ambassade van België naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken, waarin wordt gemeld dat er vanaf heden tot 30-11-1969 door het Belgisch Geografisch Instituut, in het hele grensgebied topografische werkzaamheden zullen worden verricht. Medewerking wordt gevraagd van de Nederlandse overheden.

Op 25-8-1976 stuurt het Ministerie van Binnenlandse Zaken een ontwerp-verdrag.

Het kadaster actief tussen GP 45 en 49.

Maart 2001. Ik kreeg e-mail contact met Ludo Haexc van het Belgische kadaster.

Hij is onlangs actief geweest in een Belgisch-Nederlandse werkgroep die bezig is geweest is om de precieze (kadastrale) landsgrens te (her)bepalen en digitaal vast te leggen tussen GP 45 en 49. Dat is een stukje grensmaas ten zuiden van Maastricht.

In de 60er jaren werd de Maas hier rechtgetrokken. De landsgrens bleef echter -zo werd afgesproken- de thalweg zoals die in 1962 bestond. De thalweg is de lijn in een rivier die de diepste punten verbindt. Op bijgaand kaartje is dat mooi te zien.

Ludo wist ook te melden dat men van plan is om de verdwenen GP 48 op de Belgische oever opnieuw te plaatsen.

Ook het volgende bericht is van hem: "de coördinaten van de rijksgrenspalen werden met behulp van GPS bepaald in L'72 (België) en RD (Nederland) op vraag van de permanente grenscommissie België-Nederland. De werken op het terrein gebeuren in samenwerking door het Belgisch- en het Nederlands kadaster. Het is de bedoeling dat indien men de coördinaten langs beide zijden uitzet, men op hetzelfde punt uitkomt."

ARTIKEL 14.**(1.690 m.)*****Grens tussen de gemeenten Lixhe (België) en Eysden (Nederland)***

Van het in het vorige artikel omschreven punt volgt de grens de thalweg van de Maas stroomafwaarts, en volgt de loop van deze rivier, laat aan Nederland twee eilanden a en b, te weten: een grote, genaamd eiland van Nivelles en een eilandje (b) gelegen ten westen van het voornoemde eiland, en komt tegenover het raakpunt van de Belgische gemeenten Lixhe en Lanaye.

Een grenspaal (No.46) zal worden geplaatst op het eiland van Nivelles(a) en een andere er tegenover op de linker oever van de rivier de Maas.

GP 46A (1/3, 176.60-308.74) staat aan de rechteroever, bij Laag Caestert. Ongeveer ter hoogte van GP 46A staat nog een oud arduinen hectometerpaaltje “3.4” (**46A-4/5**) en een moderne betonnen kilometerpaaltje “4” (**46A-6**).

Net voor kasteel Eijsden vinden we 2 typen Maaspalen gebroederlijk naast elkaar, waaronder Maaspaal 4 (**46A-7, 176.91-309.30**). op deze plek stroomt het riviertje de Voer in de Maas (**46A-8, 176.91-309.30**). Een prachtige zichtas loopt vanaf het kasteel naar de oever van de Maas, met een fraaie zuil (**46A-9/10**). Voor het kasteel staat nog een prachtige beuk in herfstkleuren (**46A-11**).

Via de achterzijde van de kasteeltuin (**46A-12/13**) bereiken we de plaats van GP 47A (**46A-14**) aan de zuidzijde van Eijsden.

ARTIKEL 15.**(3.170 m.)*****Grens tussen de gemeenten Lanaye (België) en Eysden (Nederland).***

De grens blijft de thalweg van de Maas volgen, passeert tussen de dorpen Eysden en Lanaye de veerdienst, die de verbinding tussen deze twee plaatsen vormt.

Er zullen twee grenspalen (No.47) op de oevers bij de aanlegplaatsen worden geplaatst, een op de rechter oever, en een op de linker oever.

De grens draait vervolgens met de thalweg naar het westen, laat aan Nederland twee eilandjes (c en d), daarna stroomafwaarts op de plaats genaamd Gué des Vaches, het grote eiland van Lanaye (e) en vervolgens twee kleine (f en g).

Op het grote eiland (e) en op de linker oever van de Maas zullen tegenover elkaar twee grenspalen (No.48) geplaatst worden.

De grens komt weldra tegenover het op de rechter oever gelegen contactpunt van de gemeenten Eysden en Gronsveld.

GP 47A (47A-1, 177.03-309.63) staat aan de rechteroever, bij restaurant “De Transvaal” bij Eijsden. We hebben hier een practig uitzicht op Lanaye(B) op de linkeroever van de Maas (**47A, 2/3**). We passeren een kantoorboot van RWS (**47A-4, 177.08-310.72**) bij een kleine jachthaven (**47A-5**). Vervolgens komen we bij de plaats van GP 48A (**47A-6**).

Hoe repareer je in 1883 een spits van grenspaal 47A aan de Maas.

Op 7-11-1882 gaat er een brief uit van de Hoofd Ingenieur van Rijks Waterstaat naar de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg. Hierin wordt de bevestiging van de spits aan de paal uitgelegd:

“de bestaande spitsen zijn aan de grenspalen verbonden door een in de spitsen vastgegoten met schroefdraad voorzienen bout, die van binnen in den paal door een moer is opgesloten alsmede losgeraakte spitsen weder vast te schroeven; moet derhalve de paal uitgenomen worden; om dit laatste en het daarmee gepaard gaande opnieuw stellen van den paal te voorkomen, wenscht het gemeentebestuur de spitsen te bevestigen door middel van buiten aan te brengen bouten, waartoe in de palen de noodige gaten geboord moeten worden”.

De Hoofd Ingenieur heeft bezwaar tegen deze methode, omdat:

“deze niet zeer net zal staan” en “acht het beter om in den kop van den paal een schroefdraad te snijden en de spits daarop te schroeven”.

De kosten worden voor beide methoden geschat op 6,25 gulden.

Op 15-9-1883 gaat er een brief van de burgemeester en wethouders van Oud-Vroenhoven naar de Commissaris, waarin hun bezwaren worden geuit:

“omdat het inschroeven der spitsen niet van langen duur zal zijn, wanneer niet een bout of schroef dwars door den paal wordt aangebracht, hetgeen bijna niet zigbaar is, wanneer die bout of schroef met den paal gelijk gemaakt is en alzoo den paal weinig zal ontsieren, bepaaldelijk als daarover gevervd wordt”.

Intussen bedroeg het aantal losse of verdwenen spitsen in de gemeente Oud-Vroenhoven totaal 12 stuks, dus een structureel probleem om op te lossen.

Op 4-10-1883 gaat er weer een brief uit van de Hoofd Ingenieur naar de Commissaris, waarin hij blijft bij zijn eerder ingenomen standpunt.

Op 6-10-1883 gaat er vervolgens weer een brief van de Commissaris naar de burgemeester van Oud-Vroenhoven. De werkwijze zou nu dus moeten zijn:

“dat in den kop van den paal een schroefdraad gesneden en de spits daarop geschroefd worde”. De overige van de 39 palen behoeven niet te worden gewijzigd.

Op 18-10-1883 gaat er een brief van de burgemeester naar de Commissaris, waarin hij moeilijkheden aangeeft bij de toepassing van het voorstel:

‘ dat de grenspalen op den kop eene vierkante opening hebben van ruim vier centimeters en derhalve om in die opening schroefdraad te snijden, die opening nagenoeg moet gerond worden, waardoor dezelve eene middellijn van minstens vijf centimeters zal bekomen. De onderkant der spits, die op den grenspaal rust, heeft eene middellijn van 4,8 centimeters. Om nu de grenspalen te herstellen op de wijze bij die aanschrijving bedoeld, zal het noodig zijn het ondervlak der spitsen eene afmeting van ongeveer 5,5 centimeters, derhalve een anderen vorm dan de spitsen der overige grenspalen geven ofwel onder de spitsen eene ijzeren schijf aan te brengen”.

Op 15-11-1883 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Eijsden betreffende de herstelling van de spits van de Nederlandse grenspaal 47. Voorgescreven wordt de volgende methode van bevestiging: "een stuk ijzer worde vervaardigd dat juist den vorm van het vierkante gat in de paal heeft; van onder wordt dit om later uittrekken daarvan te voorkomen, voorzien van uitstekende lippen, en van boven van een tap met schroefdraad. Over de diagonaal van het vierkant laat men dit stukje ijzer door middel van een paar ijzerdraadjes, waaraan het wordt bevestigd, op zijn kant in den paal zakken; het wordt vervolgens door middel der draden bewogen tot het vierkant gedeelte juist het gat kan vullen, vervolgens zoover omhoog getrokken dat de spits waarin eene moer gesneden is, de schroefkan vatten terwijl het dan mogelijk is na de ijzerdraadjes te hebben doorgesneden om de spits zoo vast te draaijen als men zelf verkiest. Om het afdraaijen van de spits in het vervolg tegen te gaan is het wenschelijk bij het verdraaijen den schroefdraad te bevochtigen met zoutwater waardoor het vastroesten wordt bevorderd".
De kosten werden begroot op fl.6,25 per paal.

GP 48A (48A-1, 176.73-311.87) staat tegenover de sluis van Lanaye(B).

*Op 2-2-1957 is er een rekening voor het maken en plaatsen van een nieuw topstuk. **Voorlopige en definitieve herplaatsing van beide grenspalen 48A aan de Maas.***
Op 3-1-1964 is er een Proces Verbaal opgemaakt, waarin melding is gemaakt van de tijdelijke verwijdering van GP 48A op de rechteroever van de Maas. Dit was noodzakelijk vanwege de ontgrondingswerkzaamheden. De paal werd eerst opgeslagen bij Rijks Waterstaat te Maastricht en op 18-9-1986 overgedragen aan de Commissaris der Koningin van Limburg. De paal werd voorlopig herplaatst op de coördinaten:
X=176725,614 en Y=311868,781. Met detailtekening.
Dit alles is vermeld in een Proces Verbaal van herplaatsing van GP 48A op 9-5-1988.

Aan het einde van een natuurgebied komen we dichtbij de thalweg van een Maasbocht, waar we zicht hebben op een paar gebouwen bij de noordelijke ingang van de sluis van Lanaye (**48A-2, 176.70-312.22**) en de bedrijfsgebouwen van de E.N.C.I. (**48A-3**).
 Vervolgens loopt de grens in noordoostelijke richting tussen 2 eilanden door (**48A-4/5**), en met een bocht terug naar het noordwesten in de richting van de linkeroever.
 Met een prachtige zonsondergang vanaf Strand Oost bij "De Oase", in de richting van GP 49 onderaan de Sint-Pietersberg eindigt hier het traject langs de rechteroever (**48A-6/7**).

Verven van GP 46 tot 48 in 1885 voor zes guldentjes.
Op 8-8-1885 gaat er een brief uit van de Commissaris des Konings van het Hertogdom Limburg naar de burgemeester van Eijsden betreffende de helft van de kosten voor het verven van de grenspalen 46 tot 48, zijnde fl.3,00 voor het Nederlandse deel.

Eijsden D3(1828)

ARTIKEL 16.**(2.240 m.)*****Grens tussen de gemeenten Lanaye (België) en Gronsveld (Nederland).***

*Nadat de grens over een lengte van ongeveer 40 meter (ellen) gegaan is, bevindt ze zich tegenover **het punt, waar op de linker oever de gemeenten Sint Pieter (Nederland) en Lanaye (België) elkaar raken.** Van dit punt houdt de Maas op - stroomafwaarts richting Maastricht- de grens te vormen tussen de twee staten.*

Vervolgens pakken we de draad weer op bij de eerste Maasgrenspaal op de linkeroever en volgen dit traject tot vlak voor GP 49 tegen de Sint-Pietersberg.

We beginnen de serie met een paar opnamen bij Lixhe(B). Willen we de overkant bereiken dan moeten we bij de stuw van Lixhe de Maas oversteken. Hier stroomt de Berwijn op de rechteroever in de Maas (**45AB-1, 176.37-307.07**). Op de linkeroever komen we de eerste arduinen Maaspaal “HP No6” tegen (**45AB-2, 175.82-307.22**) met een prachtig uitzicht op de eerste Maasbocht (**45AB-3**). We komen langs Lixhe(B) (**45AB-4**) en bereiken GP45B.

GP 45B (45B-1/3, 175.69-307.54) staat net ten noorden van Lixhe(B).

In de noordelijke richting komen we eerst een vierkante arduinen Maaspaal tegen, vlakbij GP 45B (**45B-4**) met het Romeinse cijfer “II”.

Aan de overkant van de Maas is GP 45A nog te zien (**45B-5**).

Hier hebben we ook een prachtig uitzicht in een bocht van de Maas (**45B-6**).

Halverwege Nivelles(B) treffen we een zeldzaam exemplaar van een ronde arduinen Maaspaal “133” aan (**45B-7, 176.00-308.33**). Aan de noordzijde van Nivelles(B) vinden we nog een arduinen hectometerpaaltje (**45B-8, 175.69-307.54**).

We bereiken de plaats van GP 46B (**46B-9**).

GP 46B (46B-1/2, 176.39-308.85) staat op een schiereilandje, zeer moeilijk te bereiken. Ongeveer 30 meter links van de zuidhoek van het voetbalterrein, is het mogelijk de Maasdijk over te klauteren. Aan de overkant zien we GP 46A staan (**46B-3**).

Langs de oever vinden we uitgebloeide klissen (**46B-4/5**), terwijl er een mooi uitzicht is op Eijsden(N) op de rechteroever, in het noordoosten (**46B-6**).

Aan de overkant zien we GP 46A staan (**46B-7**). Vervolgens bereiken we de plaats van GP 47B (**46B-8**) ten zuiden van Lanaye(B), bij het veer op Eijsden(N).

GP 47B (47B-1/3, 176.80-309.84) staat bij het veerpontje van Lanaye(B)-Eijsden(N).

Ten noordoosten van Jalma(B) liggen een aantal ingenieus bedachte mobiele vlonders aan de Maaskade (**47B-4/6, 176.85-310.67**), weg te halen bij zeer hoogwater.

Ongeveer 800 meter ten noorden van Jalma hebben we zicht op een klein schiereiland langs een Maaskom (**47B-7/8, 176.63-311.48**). Op dit punt loopt de grens vlak langs, door een oude meander van de Maas (**47B-9, 176.54-311.61**).

De grens volgt deze oude bedding van de Maas (**47B-10, 176.41-311.73**) en bereikt de aanlegkade van de sluis van Lanaye, waar GP 48B te vinden is (**47B-11**).

GP 48B (48B-1/3, 176.40-311.37) staat naast de sluis van Lanaye(B) en heeft een gietmerk "RW". In maart 2008 was deze grensmaal vanuit de rondvaartboot in de sluis te spotten (48B-4/5).

herplaatsing van GP 48B

Op 24-9-2001 worden de afspraken tussen beide Gouverneurs van Limburg en Luik vastgelegd. GP 48B is in ongereede geraakt bij de normalisatiewerkzaamheden van de Maas ter plekke. Hiertoe wordt een nieuwe maal 48B besteld bij de fa. Decloedt-Decov, waarvan de kosten worden begroot op ca.2200 euro.

Op 16-12-2002 worden de kosten van de werkzaamheden t.a.v. GP 11 en 48B totaal begroot op ca. 3500 euro.

Op 2-7-2003 is er een Proces Verbaal opgemaakt voor de herplaatsing van GP 48B, die al vele jaren ontbrak. Met detailtekening. Bijzonderheid is dat deze maal de initialen "RW" draagt, vlak boven het achtkantige onderstuk.

De gietijzeren grensmaal worden gegoten bij de firma:

*Fa. Decloedt Decov NV, ijzergieterij voor lantarenmaal; haarden; etc
Koning Albertstraat 173 8210 Zedelgem (Veldegem) tel+32 50 279389*

Wilfried Allemeersch werkte als ingenieur tot 01 september 2003 in de gieterij. Het is een familiebedrijf mede opgericht door zijn ouders (moeders naam: Decloedt). Het ganse bedrijf is nu overgenomen door zijn neef Decloedt Armand.

*"Wat die **initialen op de nieuw gegoten grensmaal** (jaartal 2000) betekenen?"*

Als ik U verklap dat ik mijn vrouw Rita noem dan weet je wellicht genoeg.

In de middeleeuwen durfde een kunstschilder zichzelf wel eens anoniem in een groep meeschilderen. Een gieter bracht op zijn gietstuk soms een merkteken aan dat naar zijn gieter verwees. En daar een grensmaal nu geen massaproduct is en niet zo eenvoudig om te gieten met de beperkte middelen die we hadden, vandaar... ."

Beste groeten W(ilfried)

GP 48B terug van weggeweest

April 2003 - GP 48 op de Belgische oever van de grensmaas was lange tijd verdwenen.

Waarschijnlijk na de kanalisering ter plaatse. Onlangs meldde Tijmen Stam dat hij er weer staat! Eigenaardig detail: het jaartal is afwezig. Reden genoeg voor een retourtje Zuid-Limburg. En hij stond er daadwerkelijk, zo'n 50 meter ten noordoosten van de sluis van Lanaye onder Maastricht. Kadaster-medewerker Ludo Haex meldde desgevraagd: "Naar aanleiding van de samenwerking tussen het Nederlands & het Belgisch kadaster m.b.t. het in coördinaten bepalen van de rijksgrens werd aan de grenscommissie

(Nederlands - Belgisch Limburg) gevraagd om deze paal te herplaatsen. Bij de plaatsing bleek dat de firma die de grenspaal gemaakt heeft er een foute datum had opgezet. Dit euvel moet nog hersteld worden". In een artikel wat ik heb over genoemde samenwerking blijkt dat men in oktober 2000 de digitale kadastrale bepaling van de grens tussen GP 45 en 49 heeft afgerond. GP 48b is dus na deze datum herplaatst.

Op 300 meter vanaf GP 48B is er slechts een smalle strook kaden en grond tussen de sluis en de Maasmeander, tot deze oude Maasarm weer afbuigt naar het noordoosten (**48B-6, 176.41-312.07**).

We volgen deze Maasarm (**48B-7/8**) tot we na 200 meter de oostzijde van het spits toelopende schiereilandje bereiken (**48B-9, 176.53-212.22**).

We volgen de oostzijde van dit schiereilandje tot we de kade van de ingang van de sluis weer bereiken (**48B-10, 176.54-213.04**).

Deze kade gaat over in een strekdam (**48B-11**), waar we aan het eind zicht hebben op de linkeroever. Hier gaat de grens bij GP 49 weer aan land (**48B-12**).

Terugkijkend zien we het eiland in de Maas waar de laatste meander omheen heeft gelopen (**48B-13**).

Hier eindigt het traject van de 1^e serie Maaspalen